

ข้อมูลภาพรวมมาตรการจำกัดการใช้สารเคมี ๓ ชนิด

พาราควอต ไกลโฟเซต และคลอร์ไพริฟอส

ในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตร

ประเด็น	สาระสำคัญ
<p>๑. ที่มาและความสำคัญ</p>	<p>ตามที่คณะกรรมการวัตถุอันตรายมีมติเห็นชอบให้จำกัดการใช้สารเคมี ๓ ชนิด ได้แก่ พาราควอต ไกลโฟเซต และคลอร์ไพริฟอส โดยมีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกมาทั้งหมด ๕ ฉบับ ๓ ประเด็นสำคัญ ได้แก่</p> <p>๑) การจำกัดการใช้ การกำหนดฉลาก และภาชนะบรรจุ วัตถุอันตรายที่เกี่ยวข้องกับพาราควอต ไกลโฟเซต และคลอร์ไพริฟอส</p> <p>๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการผลิต การนำเข้า การส่งออก การมีไว้ในครอบครอง และกำหนดให้มีบุคลากร เฉพาะรับผิดชอบในการควบคุมการขาย ซึ่งวัตถุอันตรายที่เกี่ยวข้องกับ พาราควอต ไกลโฟเซต และคลอร์ไพริฟอส ๓ ชนิดนี้</p> <p>๓) การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ เฉพาะวัตถุอันตรายที่เกี่ยวข้องกับ พาราควอต ไกลโฟเซต และคลอร์ไพริฟอส ๓ ชนิดนี้</p> <p>โดยจะเริ่มมีผลบังคับใช้ ในวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป</p> <p>ประกาศทั้ง ๕ ฉบับ จะผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีทั้ง ๓ ชนิด ได้แก่ เกษตรกรผู้ใช้ ผู้รับจ้างพ่น ผู้ขาย ผู้ผลิต/ผู้นำเข้า/ผู้ผลิต และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ใช้และผู้รับจ้างพ่นสารเคมีทั้ง ๓ ชนิด ต้องผ่านการอบรม และหรือผ่านการทดสอบความรู้ตามหลักสูตรการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย</p>
<p>๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>๑) กรมวิชาการเกษตร อบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร การยางแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย และอบรมผู้รับจ้างพ่น ผู้ขาย ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และพนักงานเจ้าหน้าที่</p> <p>๒) กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมและทดสอบให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล พืชไร่ และไม้ดอก ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร</p> <p>๓) การยางแห่งประเทศไทย อบรมและทดสอบให้กับเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา</p> <p>๔) สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย อบรมและทดสอบให้กับเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย</p>
<p>๓. Timeline การดำเนินงาน</p>	<p>๑) วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒ : เปิดระบบเลือกวิธีการเรียนรู้ ผ่าน “ระบบจำกัดการใช้สารเคมี ๓ ชนิด” (https://chem.doae.go.th) หรือแอปพลิเคชันสมุดทะเบียนเกษตรกรดิจิทัล (Farmbook)</p>

	<p>๒) วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ : เริ่มเรียนทางระบบ e-learning</p> <p>๓) วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ : เริ่มเปิดสอบออนไลน์</p> <p>๔) วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ : เริ่มอบรม โดย ครู ข</p> <p>๕) วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ : เริ่มใช้สิทธิ์ในการซื้อ ๓ สาร</p>
<p>๔.ประเด็นที่จะสร้างการรับรู้</p>	<p>๑) ข้อกำหนดที่เกษตรกรควรรู้ตามประกาศจำกัดการใช้สารเคมี ๓ ชนิด</p> <p>๒) ข้อกำหนดการใช้สารเคมี ๓ ชนิดตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>๓) ข้อกำหนดที่ผู้รับจ้างพ่นสารควรรู้ตามประกาศจำกัดการใช้สารเคมี ๓ ชนิด</p> <p>๔) รู้จักสารเคมี ๓ ชนิด การออกฤทธิ์ วิธีการใช้อย่างถูกต้อง</p> <p>๕) การใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้องและปลอดภัย</p> <p>๖) แนะนำวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM)</p> <p>๗) ตัวอย่างความสำเร็จในการส่งเสริมการทำเกษตรตามระบบ GAP/อินทรีย์</p>
<p>๕.เนื้อหาหลักสูตร</p>	<p>หลักสูตร e-learning จำนวน ๙ หัวข้อ ได้แก่</p> <p>๑) มาตรการจำกัดการใช้วัตถุอันตราย ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>๒) อันตรายจากการใช้วัตถุอันตราย ความเป็นพิษต่อร่างกายและสุขภาพ</p> <p>๓) การรักษาเบื้องต้นเมื่อได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมี</p> <p>๔) ผลกาวัดอันตรายและการเลือกซื้อสารเคมี</p> <p>๕) การใช้สารเคมีพาราควอตและไกลโฟเซตอย่างถูกต้อง</p> <p>๖) การใช้สารเคมีคลอร์ไพริฟอสอย่างถูกต้อง</p> <p>๗) การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายของสารเคมีพาราควอต ไกลโฟเซต และคลอร์ไพริฟอส ที่ถูกต้องและเหมาะสม</p> <p>๘) วิธีการพ่นสารกำจัดวัชพืชพาราควอตและไกลโฟเซตอย่างถูกต้องและปลอดภัย</p> <p>๙) วิธีการพ่นสารกำจัดแมลงคลอร์ไพริฟอสอย่างถูกต้องและปลอดภัย</p> <p>หลักสูตรอบรมในห้องเรียน (ครู ข) จำนวน ๓ ส่วน ได้แก่</p> <p>๑) มาตรการจำกัดการใช้วัตถุอันตราย ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลกาวัดอันตราย</p> <p>๒) อันตรายจากการใช้วัตถุอันตราย ความเป็นพิษต่อร่างกาย สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓) การใช้วัตถุอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย</p>
<p>๖.ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสารเคมี ๓ ชนิด</p>	<p>พาราควอต</p> <p>พาราควอต เป็นสารกำจัดวัชพืชแบบสัมผัส และไม่เลือกทำลาย ใช้ฉีดพ่นสำหรับวัชพืชหลังงอก สามารถใช้ในการควบคุมวัชพืชได้ทั้งใบแคบและใบกว้าง สารเข้าสู่ต้นพืชได้ทางใบและลำต้น มีกลไกการทำลายในพืชโดยยับยั้งกระบวนการสังเคราะห์แสง ออกฤทธิ์ทำลายเฉพาะส่วนของพืชที่มีสีเขียว</p>

	<p>ไกลโฟเซต</p> <p>ไกลโฟเซต เป็นสารกำจัดวัชพืชแบบดูดซึม และไม่เลือกทำลาย ใช้ฉีดพ่นสำหรับวัชพืชหลังงอก สามารถใช้ในการควบคุมวัชพืชได้ทั้งใบแคบและใบกว้าง โดยเข้าสู่เนื้อเยื่อสีเขียวของใบและลำต้นของวัชพืชโดยดูดซึมผ่านราก เหง้า ลำต้นที่ทอดยาวตามพื้นที่ เข้าสู่ระบบลำเลียงน้ำของพืช กลไกการทำงานของไกลโฟเซตคือ การยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างกรดอะมิโนจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของพืช</p> <p>คลอร์ไพริฟอส</p> <p>เป็นสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช ในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต ใช้กำจัดแมลงศัตรูพืชได้หลากหลายทั้งแมลงปากดูด แมลงปากกัด มีคุณสมบัติทั้งถูกตัวตายหรือสัมผัส กินตาย การซึมผ่านใบ และเป็นไอรระเหย มีการใช้ประโยชน์ทั้งการพ่นสารทางใบ การใช้การพ่นหรือราดลงดิน ร่องกันหลุม การฉีดเข้าต้นตามรูเจาะของแมลง หรือใช้สำหรับรักษาเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อป้องกันแมลงศัตรูในโรงเก็บ เช่น การคลุกเมล็ดพันธุ์ และซุบกระสอบ การออกฤทธิ์เมื่อได้รับการสัมผัสกินหรือรับไอรสาร โดยจะยับยั้งการทำงานของเอนไซม์อะเซทิลโคลีนเอสเตอเรสในระบบประสาท ทำให้เกิดอาการชักและเป็นอัมพาตได้</p>
<p>๗. การขึ้นทะเบียนเกษตรกร</p>	<p>เกษตรกรควรขึ้นทะเบียนเมื่อไหร่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้าว / ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ / มันสำปะหลังโรงงาน / สับปะรดโรงงาน / อ้อยโรงงาน - หลังปลูก ๑๕ - ๖๐ วัน - ปาล์มน้ำมัน / ยางพารา / กาแฟ / ไม้ผล / ไม้ยืนต้น - หลังปลูกแล้วไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ถ้ายืนต้นอยู่ให้ปรับปรุงทุกปี - แมลงเศรษฐกิจ / ประมง / ปศุสัตว์ - หลังเลี้ยงไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน - นาเกลือสมุทร - หลังจากวันที่ปล่อยน้ำเข้าแปลงแล้ว ๑ วัน - พืชอื่นๆ - หลังปลูกแล้วไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน
<p>๘. บทบาทของกรมส่งเสริมการเกษตร</p>	<p>สามารถสรุปภาพรวมบทบาทของกรมฯ ได้ ๓ ด้านคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การให้ความรู้เกษตรกรในการเลือกและใช้สารเคมีให้ถูกต้องและปลอดภัย โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ (ครู ข) โดยมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช (ศทอ) เป็นหน่วยสนับสนุนทางวิชาการ มีเจ้าหน้าที่งานอารักขาพืชทุกจังหวัดเป็นพี่เลี้ยง (ครู ข คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ จังหวัด และศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช ซึ่งได้รับการถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร (ครู ก.) มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร) ๒. การดูแลอำนวยความสะดวกให้เกษตรกรได้รับสิทธิ ในการซื้อสารเคมี ๓ ชนิด ตามปริมาณการใช้ที่กำหนดไว้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตามขั้นตอนการการอนุญาตใช้สารเคมี

	<p>๓. การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้วิธีวิธีการแบบผสมผสาน หรือ IPM เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับเกษตรกรในการควบคุมศัตรูพืชหลากหลายวิธี และลดปริมาณการใช้สารเคมี เช่น วิธีกล เป็นการใช้แรงงานคน การใช้เครื่องทุ่นแรง ใช้วัสดุคลุมดิน วิธีเขตกรรม ได้แก่ การขังน้ำในนา การปลูกพืชคลุมดิน การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชแซม การใช้อัตราเมล็ดพันธุ์พืชที่ปลูกสูงกว่าปกติ และใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและเหมาะสม การป้องกันกำจัดโดยชีววิธี เป็นการใช้องค์ที่มีชีวิตมาควบคุมศัตรูพืช การใช้สารเคมี ซึ่งเป็นวิธีที่เกษตรกรนิยมใช้กันมากเพราะสะดวก รวดเร็ว แต่ต้องใช้อย่างถูกต้อง ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการผลิตพืชอย่างปลอดภัยในระบบ GAP และเกษตรกรอินทรีย์</p>
<p>๙. พื้นที่ดำเนินการ</p>	<p>พื้นที่ปลูกพืชทุกจังหวัด ที่กำหนดในประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งในส่วนที่กรมส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบ ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน พืชไร่ ไม้ดอก และไม้ผล ซึ่งไม่ใช่พื้นที่ต้นน้ำ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และไม่ใช่พื้นที่สาธารณะ ส่วนบางพาราการยางแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบ และอ้อย สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายเป็นผู้รับผิดชอบ</p>
<p>๑๐. ขั้นตอนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร</p>	<p>๑. การขึ้นทะเบียนเกษตรกร</p> <p>การขึ้นทะเบียนเกษตรกรมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ๒) คราวเรือนเกษตรกร ๑ คราวเรือน จะมีตัวแทนมาขอขึ้นทะเบียนได้เพียง ๑ คน ๓) เกษตรกรผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องบรรลุนิติภาวะ และมีสัญชาติไทย กรณีที่เป็นนิติบุคคลจะต้องมีการมอบหมายผู้แทนมาขึ้นทะเบียน <p>๒. คุณสมบัติเกษตรกรที่จะขอสิทธิใช้สาร</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรเรียบร้อยแล้ว ๒) ปลูกพืชที่อนุญาตให้ใช้สารพาราควอตและไกลโฟเซต ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล สำหรับสารคลอร์ไพริฟอส ได้แก่ พืชไร่ ไม้ดอก และใช้เฉพาะการกำจัดหนอนเจาะลำต้นในไม้ผล ๓) ผู้ขอสิทธิจะต้องมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ๔) เกษตรกรต้องไม่มีพื้นที่ปลูกอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ และพื้นที่สาธารณะ <p>๓. การตรวจสอบคุณสมบัติ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) กรมส่งเสริมการเกษตรจะตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกรจากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรว่าเคยขึ้นทะเบียนเกษตรกรในปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๖๑) ในกลุ่มพืชทั้ง ๖ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล ข้าวโพด มันสำปะหลัง ไม้ดอก และพืชไร่ ไร่แล้วหรือไม่ หากไม่พบชื่อในฐานข้อมูลจะมีข้อความไปแจ้งให้เกษตรกรทราบ เพื่อดำเนินการขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรใหม่ ๒) ถ้าพบข้อมูล ระบบจะตรวจสอบพิกัดที่ตั้งแปลงปลูกที่บันทึกไว้ หากไม่พบจะต้องบันทึกพิกัดที่ตั้งแปลงปลูกในระบบทะเบียนเกษตรกรก่อน เสร็จแล้ว

ระบบจะนำไปตรวจสอบกับแผนที่พื้นที่ต้นน้ำ (ตามคำจำกัดความของกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

- กรณี ที่ตั้งแปลงปลูกอยู่นอกพื้นที่ต้นน้ำ (มีสิทธิ) จะมีข้อความไปแจ้ง
ให้เกษตรกรทราบ ตามแปลงที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้

- กรณี ที่ตั้งแปลงปลูกอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ (ไม่มีสิทธิ) ซึ่งห้ามใช้สารเคมีทั้ง
๓ นี้ในการเพาะปลูก ระบบจะแจ้งให้เกษตรกรทราบ ถ้าหากเกษตรกรจะ
อุทธรณ์ให้เข้าสู่กระบวนการอุทธรณ์

๔. การสมัคร และเลือกช่องทางการเรียนรู้

๑) สมัครเลือกช่องทางการเรียนรู้ จาก “ระบบจำกัดการใช้สารเคมี ๓
ชนิด” (<https://chem.doae.go.th>) หรือแอปพลิเคชันสมุดทะเบียนเกษตรกร
ดิจิทัล (Farmbook)

(๑) กรณีที่เกษตรกรดำเนินการได้เองผ่านระบบ โดยใช้สมาร์ต
โฟน และคอมพิวเตอร์

(๒) กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้เอง ติดต่อสำนักงานเกษตร
อำเภอ เพื่ออำนวยความสะดวกให้

๒) กรณีเกษตรกรขาดคุณสมบัติ

(๑) เกษตรกรที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน สามารถขอขึ้นทะเบียน
เกษตรกรได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอที่ตั้งแปลงปลูก ส่วนบางพาราให้ขึ้น
ทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทย

(๒) หากพื้นที่ปลูกอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ ให้ดำเนินการขออุทธรณ์
เป็นรายแปลงในระบบ

๓) กรณีเกษตรกรที่มีคุณสมบัติครบถ้วน จะผ่านไปสู่นำเมนูหลัก “การ
เรียนรู้” ซึ่งมีให้เลือก ๔ เมนู ได้แก่

เมนู ๑ เข้ารับการอบรมโดยวิทยากร (ครู ข) จากนั้นเลือก
สถานที่อบรม วันที่อบรมและเวลาที่ต้องการอบรม

เมนู ๒ การเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning)

เมนู ๓ สมัครเข้ารับการทดสอบ จากนั้นเลือกสถานที่สอบ วันที่
สอบและช่วงเวลา ที่ต้องการสอบ

เมนู ๔ ไม่ประสงค์เข้ารับการอบรมและทดสอบ

๕. การอุทธรณ์

กรณีเกษตรกรที่ไม่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติสามารถยื่นขออุทธรณ์
ได้ โดยดำเนินการ ดังนี้

เกษตรกร

๑) ดำเนินการอุทธรณ์รายแปลงที่ได้รับแจ้งว่าขาดคุณสมบัติในระบบ

๒) ทำการยืนยันการอุทธรณ์ในระบบอีกครั้ง

๓) เกษตรกรติดตามตรวจสอบสถานะได้จากระบบ หรือสอบถามได้ที่
สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัด

	<p>๔) สำนักงานเกษตรอำเภอจะรวบรวมคำอุทธรณ์ส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อนำเข้าสู่ระบบอุทธรณ์ เสนอคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.)</p> <p><u>ทั้งนี้ การพิจารณาคำอุทธรณ์ของคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดถือเป็นขั้นสุดท้าย</u></p> <p>๕) สำนักงานเกษตรจังหวัดบันทึกผลการพิจารณาในระบบ เพื่อแจ้งเกษตรกรทราบต่อไป</p> <p>๖. การเข้ารับการทดสอบ</p> <p>ระบบการสอบเป็นแบบออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต พัฒนาโดยกรมวิชาการเกษตร ซึ่งเกษตรกรทุกรายที่มีสิทธิสอบ ต้องทดสอบความรู้ ณ สถานที่กรมส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานอื่นกำหนดเท่านั้น โดยสอบผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล แท็บเล็ต หรือ สมาร์ทโฟน</p> <ul style="list-style-type: none">- กรณีสอบผ่าน ระบบจะบันทึกในฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยอัตโนมัติ ว่าเกษตรกรรายนี้ผ่านการทดสอบเรียบร้อยแล้ว มีสิทธิซื้อและใช้สารเคมีทั้ง ๓ ชนิด- กรณีสอบไม่ผ่าน เกษตรกรมีสิทธิเข้ารับการทดสอบใหม่ในช่วงเวลาของการสอบนั้นอีก ๑ รอบ <p>ก่อนการทดสอบจะต้องเรียนรู้จากวีดิทัศน์ ซึ่งใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที และหากยังไม่ผ่านการทดสอบเกษตรกรต้องเข้าสู่ “ระบบจำกัดการใช้สารเคมี ๓ ชนิด” (https://chem.doae.go.th) เพื่อเข้าไปเลือกสถานที่ วัน และช่วงเวลาที่จะสอบใหม่อีกครั้ง</p>
--	--